

تجربیات مدرسهٔ سادبری ولی

به روایت دست‌اندرکاران یکی از قدیمی‌ترین مدارس دمکراتیک دنیا

به کوشش

میمسی سادرفشکی و دنیل گرینبرگ

ترجمهٔ

محبوبه گل‌فشانی

نشر کرگدن

Edited by Mimsy Sadofsky and Daniel Greenberg

The Sudbury Valley School Experience

The Sudbury Valley School Press, 1992

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور: تجربیات مدرسه سادبری ولی؛ به روایت دست‌اندرکاران یکی از قدیمی‌ترین مدارس
دمکراتیک دنیا / مترجم محبوبه گل فشانی.

مشخصات نشر: تهران: کرگدن، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص. ۱۴/۵×۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۲۰-۸۹-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: The Sudbury Valley School experience, 1992.

موضوع: آموزش و پرورش -- ایالات متحده -- فریمینگهم -- نوآوری

موضوع: Educational innovations -- United States -- Framingham

شناسه افزوده: گل فشانی، محبوبه، ۱۳۶۸-، مترجم

شناسه افزوده: مدرسه سادبری ولی

شناسه افزوده: Sudbury Valley School

رده‌بندی کنگره: ۳/LB۱۰۲۷

رده‌بندی دیویی: ۳۷۱/۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۷۵۳۳۳۷۲

همه حقوق برای نشر کرگدن محفوظ است.

www.kargadanpub.com

telegram.me/kargadanpub

instagram.com/kargadan.pub

www.ketab.ir

مجموعه همه سالان ۱۳۸۸

تجربیات مدرسه سادبری ولی؛ به روایت دست‌اندرکاران یکی از قدیمی‌ترین مدارس دموکراتیک دنیا
ویراستاران: میمسی سادوفسکی و دنیل گرینبرگ

مترجم: محبوبه گل‌فشانی

ویراستار: فاطمه سعیدی

مدیر هنری: سحر ترهنده

صفحه‌آرا: هادی عادل‌خانی

ناظر چاپ: علی محمدپور

لیتوگرافی: نقش سبز

چاپ و صحافی: زعفران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۲۰-۸۹-۱

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱	یادداشت مترجم
۵	مقدمه
۹	۱. بازگشت به اصول
۲۱	۲. کودکان در مدرسه سادبری ولی چه چیزهایی یاد نمی گیرند؟
۲۵	۳. کودکان در مدرسه سادبری ولی چه چیزهایی یاد می گیرند و چطور؟
۴۱	۴. دانش آموزان چه چیزی انتخاب می کنند؟
۴۳	۵. نگاهی جدید به یادگیری
	۶. در باب ماهیت ورزش در سادبری ولی و محدودیت بیان در توضیح این مدرسه
۶۱	به دیگران
۶۷	۷. احترامی برای تمام عمر
۷۱	۸. یادگیری اعتماد به نفس
۷۷	۹. دختر کوچکی که درس بزرگی به من آموخت
۸۱	۱۰. هنر هیچ کاری نکردن
۸۷	۱۱. سؤال های اشتباه، جواب های اشتباه
۹۱	۱۲. آیا دانش آموزان از دوره های آموزشی چیزی یاد می گیرند؟
۱۰۱	۱۳. لحظه بینش
۱۰۵	۱۴. یک شخص چه زمانی از وقتش درست استفاده می کند؟

۱۱۳. «هیچ کاری» نکردن در مدرسه: درسی از تاریخ
۱۱۹. چند نمای کوتاه
۱۲۱. سلاح مخفی سادبری ولی: امکان ترکیب نامحدود ستین مختلف
۱۳۲. درخت راش
۱۳۹. مدرسه چگونه اداره می‌شود؟ چه کسی اهمیت می‌دهد؟
۲۰. وقتی به جلسات مدرسه فکر می‌کنید چه چیزی از ذهنتان می‌گذرد؟
۱۴۲. (یکی از دانش‌آموزان سابق جواب می‌دهد)
۱۴۹. پنج افسانه درمورد دمکراسی
۱۵۷. تمایزهای طریف یک مدرسه دمکراتیک
۱۷۵. راز مگو
۱۷۹. آموزش عدالت از طریق تجربه
۱۸۳. نظری بر مدرسه سادبری ولی
۱۸۷. در باب قانون و نظم
۱۹۹. «وقتی بچه بودین ...»، یک داستان واقعی
۲۰۳. خودت باش
۲۰۷. مدرسه‌ای برای امروز

یادداشت مترجم

«نگاه کردن به طبیعت از پشت میله‌های پنجره کلاس، کلاس یا قفس؟ طبیعت اینجا شامل چند ساختمان بلند، درخت خشکیده: گوشه حیاط و بچه‌هایی است که یا دارند درس می‌خوانند یا چیزی می‌خورند یا در حین قدم زدن حرف می‌زنند و بازگشت به فضای کلاس، زنگ بی‌روح تاریخ و تحمل معلم پیری که فقط نصیحت می‌کند و غر می‌زند. کتاب تاریخ، معلم تاریخ و کلاس تاریخ که هر سه بی‌احساس و خشک و بی‌روح‌اند. زنگ تاریخ موقع درس پوشیدن گندتر هم می‌شود، حتی وقتی به‌خاطر یک اشتباه، ناخواسته خنده‌ام می‌گردد، چپ‌چپ نگاهم می‌کند و مجبور می‌شوم خنده‌ام را قورت بدهم. به‌جای اینکه بگویم: «چاهای نفت را به چنگ آوردند»، گفتم: «چاه‌های چنگ را به نفت آوردند». چطور می‌شود به این اشتباه نخندید؟ نگاهش یک طوری است که آدم احساس گناه می‌کند. آخ زنگ تاریخ، کی می‌شود از دست تو خلاص شویم. دادم این صدای معلم به گوش می‌رسد که «خانوما کلاس فوق‌العاده شلوغ» کلاسی که حتی اگر آه بکشی همه سرشان را به طرفت برمی‌گردانند؛ حتی مگس‌هایی که هر روز در کلاس پلاس‌اند سر این زنگ جرئت آمدن ندارند و پشت پنجره منتظر می‌شوند تا زنگ تمام شود، آخر کجای این کلاس شلوغ است».

روایت کوتاهی از کلاس تاریخ در مقطع راهنمایی در یک مدرسه خیلی معمولی از زبان دانش‌آموزی که نه همیشه ممتاز اما همیشه درس‌خوان بود و از تاریخ متنفر. تاریخ از نظر من درسی بود که حفظ کردنش به هیچ دردی نمی‌خورد. این هم

از عجایب است که حالا عاشق تاریخ و شیفته آثار له‌ولورده به‌جامانده از آن هستم. شیفته بیشتر و بیشتر دیدن و یاد گرفتن از دوران‌هایی که از آنها گذر کرده‌ایم. اینکه آدم‌های آن زمان چه دغدغه‌هایی داشته‌اند، بچه‌هایشان را چطور بزرگ می‌کرده‌اند، چه خانه‌هایی می‌ساخته‌اند و ... گاهی فکر می‌کنم چه می‌شد اگر تاریخ را جور دیگری یادمان می‌دادند.

نمی‌خواهم بگویم خاطرات مدرسه همگی دردناک بوده‌اند و ما هیچ چیز مفیدی از مدرسه یاد نگرفته‌ایم. اما در عصر حاضر کسی شک ندارد که حفظ کردن دروس مختلف - آن هم با مشقت و زحمتی که در مدارس قدیم مرسوم بود - با یادگیری آنها زمین تا آسمان فرق دارد. حالا مدارس جدید با تبلیغات فراگیر ادعا می‌کنند بسیاری از مشکلات نظام سنتی را حل کرده‌اند؛ اگرچه خود این مدارس هم نقص‌هایی دارند، اما باید در نظر گرفت که با چالش‌های بزرگی هم مواجه‌اند و بزرگ‌ترین مانعی که بر سر راه خود دارند این است که به راحتی پذیرفته نمی‌شوند. والدین امروزی که به پرورش کودک خود بیش از نسل‌های قبل اهمیت می‌دهند باور دارند که تکرار نظام آموزشی روزگار خودشان برای فرزندانشان کارآمد نیست؛ اما از طرفی سنگ محکشان برای مدارس جدید همان معیارهای سنجش مدارس سنتی است. طبق تجربه زیسته خود، دل خوشی از نظام سنتی ندارند، با وجود این در انتخاب مسیرهای جدید همچنان دچار تردید می‌شوند. چطور می‌شود به عنوان یک پدر و مادر به مدارس جدید و سبک‌های آموزشی‌شان اعتماد کرد؟ در جایگاه یک مربی یا تسهیلگر یا معلم چطور می‌توان تشخیص داد کدام راه برای آموزش کودکان مناسب‌تر است؟ با معرفی مدرسه سادبری ولی قصد داریم درمورد هریک از این پرسش‌ها عمیق‌تر فکر کنیم.

مدرسه سادبری ولی یکی از قدیمی‌ترین مدارس دمکراتیک دنیاست که در سال ۱۹۶۸ در ایالت ماساچوست آمریکا تأسیس شد. این مدرسه کلاس و درس و برنامه‌ریزی درسی از پیش تعیین شده ندارد و دانش‌آموزان طبق خواست خود فعالیت‌هایشان را انتخاب می‌کنند. ترکیب سنین مختلف از ویژگی‌های برجسته این مدرسه است. سادبری ولی طبق دمکراسی عمل می‌کند. در جلسات مدرسه هرکس حق رأی و اظهار نظر دارد و مجالی برای حرف زدن و ابراز عقیده و شنیده

و دیده شدن. مؤسسان این مدرسه در قالب مجموعه جستارهایی تجربیات خود را به نگارش درآورده‌اند. درواقع این مؤسسان همان والدینی بوده‌اند که نگرانی آموزش فرزندان‌شان را داشته‌اند و پس از مدت‌ها جست‌وجو در مدارس مختلف و دست خالی برگشتن، به این نتیجه رسیده‌اند که برای تأسیس مدرسهٔ ایدئال‌شان باید شخصاً اقدام کنند.

مدرسهٔ سادبری ولی با از سرگذراندن چالش‌های مختلف نیم قرن است که سرپا مانده است. این کتاب داستان بخشی از این چالش‌هاست. تقریباً تمامی فصل‌ها با سؤال شروع می‌شوند؛ سؤالاتی که ممکن است با جواب‌های کلیشه‌ای و استدلال‌های کهنه و نخ‌نما به راحتی از ذهنمان دورشان کرده باشیم، اما سادبری ولی ما را با پاسخ‌های عمیق، چالش برانگیز، دور از انتظار و درعین حال منطقی روبه‌رو می‌کند. دلایل مدرسه رفتن را به چالش می‌کشد و تقابل آنچه را از مدارس می‌خواستیم و آنچه را به دست آورده‌ایم برجسته می‌کند. نویسندگان در دل پاسخ‌ها، ما را با نکتاتی همچون پیش‌فرض‌های یادگیری و خاستگاه آنها، ماهیت دوره‌های آموزشی، سطوح مختلف یادگیری و حتی اصول دمکراسی آشنا می‌کنند. نویسندگان کتاب مدرسهٔ سادبری ولی را بستری می‌دانند برای یادگیری همه چیزهایی که امروزه نادیده گرفته می‌شوند، اما یادگیری‌شان برای نسل آینده ضروری است؛ ارزش‌هایی همچون عدالت، آزادی و مسئولیت‌پذیری. سادبری ولی از بطلان دانش‌آموزان گریزان نیست، بلکه آن را به رسمیت می‌شناسد؛ نگاهی جامع به زمان دارد؛ حوزهٔ یادگیری را محدود به کلاس و درس نمی‌داند و برعکس دوره‌های آموزشی را به‌طور جدی نقد می‌کند. در جای جای کتاب بر این نکته تأکید می‌شود که باید به توانمندی کودکان باور داشته باشیم.

بازخوانی دوم ترجمهٔ کتاب اوایل اسفند ۹۸ تمام شد، روزهایی که به خاطر حضور موجودی عجیب در سطح شهر، جایمان تنگ شد و همگی خانه‌نشین شدیم. با تعطیلی مدارس و مؤسسات آموزشی انگار نگرانی والدینی که بالاخره با هر کم‌وکاستی با مدارس کنونی کنار آمده بودند چند برابر شد. بچه‌ها در کلاس‌های آنلاین چیزی یاد نمی‌گیرند! معلم که همان است، درس هم همان، چه چیزی تغییر

کرده است؟ عامل یادگیری بچه‌ها یک کلاس کوچک و چند میز و صندلی بوده است یا اجبار به کنار هم نشستن سر یک کلاس و حضور فیزیکی معلم؟ فکر بی‌سواد ماندن بچه‌ها ترس را به جان والدین انداخته و سؤالات مختلفی را به ذهنشان آورده است. فکر می‌کنم چکیده چیزی که قرار است در این کتاب با آن آشنا شویم پاسخ خوبی برای تمام این سؤالات باشد: نگاهی متفاوت به یادگیری و در عین حال نگاهی متفاوت به کودکی، نگاهی که متناسب با دوران کنونی ماست. نگاهی که پدران و مادران - چه آنهایی که به نظام جدید تن داده‌اند، چه آنهایی که همچنان با آن در جدال‌اند - معلمان، برنامه‌ریزان آموزشی و همه کسانی که به نوعی به آموزش و یادگیری کودکان علاقه‌مندند باید از آن آگاه باشند.

محبوبه گل‌فشانی

۲۸ شهریور ۱۳۹۹

m.golfeshani@ut.ac.ir

www.ketab.ir